Patrizio Lainà

13.10.2022

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto VaV työ- ja elinkeinojaosto 14.10.2022 klo 8.30

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023 (työllisyyden edistäminen), HE 154/2022 vp

- **TE-palvelut 2024 -uudistuksessa mahdollista parantaa kannustimia**
- **Työmatkakulujen tukemisen jatkaminen perusteltua**
- **Työssä olevien jatkuvaa oppimista vahvistettava edelleen**
- **Osaamiskeskustoiminnan jatkorahoitus tervetullut**
- **Kohtaanto-ongelmaa korjattava edistämällä työvoiman liikkuvuutta**
- **Rakenteellisina uudistuksina esitetyt työllisyystoimet ovat usein leikkauksia**

Hallitus ei linjannut uusia merkittäviä työllisyystoimia ensi vuoden talousarvion laadinnan yhteydessä lukuun ottamatta pieniä lisäyksiä. Hallituskauden ollessa jo loppupuolella uusista merkittävistä työllisyystoimista linjaaminen olisi ollut haastavaa valmistelun kannalta aikataulun vuoksi.

Hallitus on jo aiemmin linjannut merkittävistä työllisyystoimista. Esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentaminen, pohjoismainen työvoimapalvelumalli, työvoimapalveluiden siirtäminen paikallistasolle, palkkatukiuudistus, ikääntyneiden työllistämispaketti mukaan lukien eläkeputken poistaminen ja koronakriisissä harjoitettu elvytys ovat hallituksen vaikuttavimpia työllisyystoimia.

TE-palvelut 2024 -uudistuksessa pientä kehittämisen varaa

Työvoimapalveluiden siirtäminen kuntien muodostamille työvoimapalvelualueille toteutuu vuoden 2025 alussa. Hallituksen esityksen luonnoksessa työvoimapalvelualueen työvoimapohjan vähimmäistasoksi esitettiin 20 000 henkilöä ja poikkeustapauksissa 17 000 henkilöä.

Patrizio Lainà 13.10.2022

Varsinaisessa hallituksen esityksessä poikkeustapausten työvoimapohjan alarajasta on kuitenkin luovuttu, mikä saattaa johtaa liian pienien työvoimapalvelualueiden muodostumiseen ja siten vaikeuttaa työvoiman liikkuvuutta. Toisaalta hallituksen esityksessä on täsmennetty, että poikkeustapauksissa työvoimapalvelualueen on kyettävä osoittamaan, että se pystyy hoitamaan tehtävät annetuilla resursseilla tehokkaammin.

TE-palvelut 2024 -uudistuksessa työttömyydestä samaan aikaan annetaan ja otetaan rahaa työvoimapalvelualueilta. Uudistuksen työllisyysvaikutus olisi merkittävämpi, jos työvoimapalvelualueiden saama valtionrahoitus olisi vähemmän riippuvainen alueen työttömyyden kehityksestä ja perustuisi enemmän muihin tekijöihin.

Työmatkakulujen tukemisen jatkaminen kannatettavaa

STTK pitää myönteisenä, että työmatkakulujen tukemista päätettiin jatkaa myös ensi vuodelle. Kilometrikorvausta ja työmatkakulujen enimmäismäärää on nostettu kuluvalle vuodelle energiahintojen nousun vuoksi. Työmatkakulujen tukien jatkaminen ensi vuodelle edistää työvoiman liikkuvuutta ja siten myös työllisyyttä.

Työssä olevien jatkuvaa oppimista vahvistettava edelleen

Kestävyysmurros ja siitä aiheutuvat osaamistarpeiden muutokset koskevat laajasti koko työelämää. Kestävyysmurroksessa on tärkeää vahvistaa työelämässä jo olevien yhdenvertaisia mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen.

Osaamisen osalta budjettiriihessä päätettiin 2500 uuden hoiva-avustajan kouluttamisesta. Tähän tarkoitukseen lisättiin rahoitusta jatkuvan oppimisen palvelukeskukselle ja valtionosuusrahoitteiseen työvoimakoulutukseen vuosille 2023–2025.

STTK pitää jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen (Jotpa) lisärahoitusta tervetulleena, mutta pitää korvamerkittyä rahoitusta ennalta määrättyihin kohteisiin palvelukeskuksen vasta käynnistyneestä ohjauksesta poikkeavana. Vuosittaisen toiminnan painopisteistä on linjattu päätettävän Jotpan neuvostossa.

STTK katsoo, että hoiva-avustajakoulutuksella ei myöskään ratkaista sosiaali- ja terveysalan työvoimapulaa kestävästi. Kestävät ratkaisut edellyttävät toimia alan veto- ja pitovoiman parantamiseksi. Suurin työvoimapula kohdistuu tällä hetkellä koulutettuihin ja päteviin lähihoitajiin ja sairaanhoitajiin.

Patrizio Lainà 13.10.2022

STTK pitää hallituksen linjauksia ukrainalaisille tarkoitetun koulutuksen lisäämisestä erittäin tervetulleena. Myös ammattikorkeakoulujen sote-alan harjoittelukorvauksien siirtäminen suoraan valtion varoista maksettavaksi oli erittäin perusteltu päätös. Tähän asti ammattikorkeakoulut ovat maksaneet korvaukset harjoittelujen järjestäjille itse.

Osaamiskeskustoiminnan jatkorahoitus tervetullut

Hallitus osoitti varoja kuntien maahanmuuttajille tarjoaman matalan kynnyksen osaamiskeskustoiminnan sekä maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluiden jatkorahoitukseen. STTK pitää tätä erittäin tervetulleena, koska osaamiskeskuksien sekä ohjaus ja neuvontapalveluiden matalankynnyksen rooli osaamisen tunnistamisen, ohjauksen sekä kotoutumis- ja työllistymispalveluiden järjestämisessä yhden katon alla on erittäin keskeinen tekijä maahan muuttaneiden työllisyyden tukena.

Myös päätös tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten kotoutumista edistävien palveluiden korvaamisesta kunnille ja hyvinvointialueille sekä ELY-keskusten vahvempi henkilöstöresursointi on STTK:n mielestä perusteltu päätös.

Kohtaanto-ongelman korjaaminen edellyttää työvoiman liikkuvuuden parantamista

Työvoiman kohtaanto-ongelmaa voidaan helpottaa parantamalla työvoiman liikkuvuutta. STTK on esittänyt muuttoavustusta ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon kasvattamista keinoina edistää työvoiman liikkuvuutta. Lisäksi kohtaanto-ongelmaa helpottaisi työvoimapalveluiden resurssoinnin nostaminen pohjoismaiselle tasolle.

Rakenteelliset työllisyystoimet ovat usein leikkauksia

STTK:n, SAK:n ja SOSTE:n yhteisestä selvityksestä käy ilmi, että monet rakenteellisina uudistuksina markkinoidut työllisyystoimet ovat itse asiassa merkittäviä leikkauksia. Keskimäärin lähes puolet läpikäytyjen esitysten julkisen talouden vahvistumisesta perustuu leikkauksiin ja vain noin puolet työllisyyden parantumiseen. Jatkossa on haastavaa löytää uusia rakenteellisia keinoja edistää työllisyyttä, jotka eivät ole leikkauksia tai jotka eivät maksa julkiselle sektorille.

Lisätietoja Patrizio Lainà, pääekonomisti
0405834432
patrizio.laina@sttk.fi